

УДК 658.56:621.311.3

[https://doi.org/10.33296/2707-0654-18\(36\)-04](https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-04)

УС ЮЛІЯ

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Українська інженерно-педагогічна академія,
м. Харків, Україна
ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0003-2523-405X>

ЮХМАН ЯРИНА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та
інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна
ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0003-3535-731X>

ТАРИФОУТВОРЕННЯ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: МЕТОДИ ТА ФОРМИ УПРАВЛІННЯ

Анотація. В статті розглянуто питання тарифоутворення в енергетичному секторі економіки України. Актуальність цього питання обумовлене необхідністю дослідження та розробки методів і форм управління тарифоутворенням в енергетичному секторі економіки України, які мають велике значення для сталого розвитку країни, забезпечення енергетичної безпеки та конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Енергетичний сектор визначає економічну стабільність і безпеку країни. Оптиміальне тарифоутворення може забезпечити сталий розвиток енергетичного сектору, забезпечуючи стабільне енергопостачання та зменшуючи залежність від імпорту. Оптиміальне тарифоутворення в енергетиці потребує прозорості та справедливості його механізмів, що сприятиме розвитку конкурентного ринку та залученню інвестицій.

Метою дослідження є розкриття основних методів та форм управління тарифоутворенням в Україні, що включає аналіз динаміки зміни тарифів на електроенергію та динаміка зміни тарифів на природний газ для населення у період з 2014 по 2024 рр. Значний зріст тарифів в енергетичному секторі для населення України обумовлений низкою ключових факторів, зокрема, геополітичними подіями та змінами на світовому енергетичному ринку.

В даній статті основну увагу акцентовано на тому, що тарифоутворення в енергетиці України є ключовим фактором в умовах постійних змін на енергетичному ринку та необхідності забезпечення стабільності та ефективності цієї галузі. Тарифи на енергоносії впливають не лише на економіку, а й на

соціально-економічний розвиток країни та життя населення. Для досягнення стабільності та ефективності необхідно розвивати комплексні підходи, що охоплюють енергоефективність, використання відновлюваних джерел енергії, інноваційні технології та стратегічне планування енергетичної політики. Саме такий підхід забезпечить стабільне та стале енергетичне майбутнє країни.

Ключові слова: тарифоутворення, енергетичний сектор, енергетика, тариф, ціноутворення, енергетична безпека

Вступ. Перманентне зростання цін на паливно-енергетичні ресурси в світі змушує Україну підвищувати тарифи на енергетичні послуги та збільшувати вартість енергоносіїв. Надзвичайно важливим є прийняття економічно правильних рішень щодо функціонування сегментів та відносин учасників ринку енергії з урахуванням особливостей структури виробництва, передачі, розподілу та споживання енергії в Об'єднану енергетичну систему (ОЕС) України.

Розвиток регіонального енергетичного ринку як підсистеми регіональної економіки в сучасних умовах потребує нових підходів і технологій управління їх розвитком, що базуються на знаннях, останніх досягненнях економіки та світовому досвіді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені-економісти, зокрема Гораль Л. Т. [4], Гавриленко М. М. [4], Войтків Т. І. [4], Коваленко Д. В. [6], Кузнєцова Г. О. [7], Прохорова В. В. [9] внесли суттєвий вклад у формування теоретико-методологічних та науково-прикладних засад процесу тарифоутворення в енергетичному секторі економіки.

Метою статті є розкриття основних методів та форм управління тарифоутворенням в Україні.

Виклад основного матеріалу. Енергетична сфера є складовою критичної інфраструктури. Зважаючи на це, особлива роль на національному рівні належить зміцненню енергетичної безпеки, що передбачає забезпечення незалежності у використанні енергетичних ресурсів [3].

Енергетичний сектор відіграє ключову роль у розвитку економіки будь-якої країни, оскільки забезпечує енергією виробничі процеси, транспорт, комунікації та життєвий комфорт населення. Послідовна та прозора система

тарифоутворення сприяє створенню сприятливого середовища для приваблення інвестицій у розвиток енергетичної інфраструктури, включаючи альтернативні джерела енергії та енергоефективність.

Забезпечення енергозберігаючого економічного розвитку підприємств є досить складним завданням, вирішення якого може потребувати від компаній понесення значних інвестиційних витрат [1].

Досягнення ефективності роботи транспортно-розподільних компаній забезпечується певним механізмом, одним із найважливіших елементів якого є тариф на послуги розподілу/транспорту сировини. Саме ціна дистрибуційної послуги в першу чергу визначає рівень доходів операторів, а отже, є рушійною силою, що визначає ступінь покриття витрат, пов'язаних з наданням послуг постачання енергетичних ресурсів споживачам. Таким чином, механізм і тариф мають вирішальний вплив на функціонування інфраструктури розподілу електроенергії та природного газу.

У процесі ефективного управління необхідно гарантувати отримання споживачами енергії в оптимальних обсягах, які обумовлені угодами з постачальниками паливно-енергетичних ресурсів, забезпечувати споживачу відшкодування збитків за недоотриманий прибуток від порушення поставок енергії, захист від необґрунтованого завищення цін та тарифів на паливно-енергетичні ресурси [5].

Ефективна система тарифоутворення сприяє забезпеченню енергетичної безпеки країни, дозволяючи інвесторам та енергопостачальним компаніям розраховувати на стабільні умови для розвитку та експлуатації енергетичних об'єктів.

У більшості випадків основними учасниками та зацікавленими сторонами використання комунальних послуг є «оператор», «абонент» і «держава». Враховуючи велике соціальне значення комунальних послуг та наявність багатьох пільгових категорій абонентів, економічні відносини між учасниками супроводжуються підтримкою з боку держави у вигляді субсидій з урахуванням платоспроможності попиту населення.

Ціноутворення стало однією з найбільш відповідальних складових усієї системи управління підприємством, ефективність якого залежить від методів, принципів та інструментів, які використовуються під час визначення цін [4] (рис. 1).

Рис. 1. Методи тарифоутворення

Витратний метод базується на обчисленні витрат на виробництво, транспортування та постачання енергії, а також на прибутку, який має отримати енергетична компанія.

Метод тарифоутворення, що спирається на попит, базується на принципі встановлення цін на енергію та послуги з урахуванням рівня попиту та передбачає, що ціни формуються відповідно до взаємодії між споживачами та постачальниками на ринку. Головними перевагами цього методу тарифоутворення є його гнучкість та здатність до адаптації до змін на ринку, тому що він дозволяє більш точно враховувати потреби та уподобання споживачів, а також стимулювати ефективне використання енергії.

Метод тарифоутворення, що спирається на рівень конкуренції, базується на

принципах вільного ринку та регулювання цін у відповідності до рівня конкуренції на ринку енергії. В цьому підході ціни формуються внаслідок взаємодії різних постачальників та споживачів на ринку, де конкуренція між ними визначає рівень цін. Основною перевагою цього методу є його здатність до стимулювання ефективної конкуренції на ринку, що може призвести до підвищення якості послуг та зниження цін для споживачів. Крім того, він може сприяти розвитку інновацій та технологічного прогресу в енергетичній галузі.

Основні форми тарифоутворення, які використовуються для визначення вартості енергії та послуг у енергетичному секторі економіки представлено на рис. 2.

Регульоване тарифоутворення базується на встановленні тарифу на енергетичні послуги регулюючим органом держави – Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). Ціни можуть бути визначені на основі розрахунків витрат або на основі ринкових механізмів, але вони регулюються для забезпечення доступу та захисту інтересів споживачів.

Ринкове тарифоутворення базується на принципах вільного ринку, де ціни на енергію та послуги визначаються попиту і пропозицією. Вартість енергії може коливатися відповідно до рівня попиту, споживачі можуть вибирати між різними постачальниками та тарифними планами.

Диференційоване тарифоутворення передбачає встановлення різних тарифів для різних категорій споживачів або в різні періоди часу. Наприклад, окремі тарифи для промислових, комерційних та побутових споживачів, або різні тарифи для пікових та не-пікових періодів.

Стимулююче тарифне регулювання або RAB–регулювання передбачає можливість для суб'єктів господарювання отримання прибутку адекватного обсягу інвестованого капіталу [7].

Рис. 2. Форми тарифоутворення в енергетичному секторі економіки

Децентралізоване тарифоутворення базується на перенесенні частини влади та відповідальності за встановлення тарифів з центрального рівня на органи місцевого самоврядування.

Кожна з форм тарифоутворення має свої переваги та недоліки і може бути використана в залежності від особливостей енергетичного ринку та регулятивного середовища кожної країни.

Необхідно враховувати різноманітність та специфіку регіональних особливостей та потреб енергопостачання, а також забезпечувати прозорість та відкритість у процесі формування тарифів. Крім того, важливо враховувати соціальні аспекти тарифної політики для забезпечення доступності енергопостачання для населення та підтримки соціально вразливих груп населення. Ефективне тарифоутворення в енергетичному секторі вимагає комплексного підходу, який враховує різноманітність факторів та інтересів різних стейкхолдерів, забезпечуючи при цьому стабільність, ефективність та соціальну справедливість.

Транспортні та розподільні (електро-, водо-, газо- та нафто-енергетичні) компанії або оператори є природними монополіями, які надають послуги споживачам із постачання ключових ресурсів, необхідних для належного функціонування. Діяльність суб'єктів природних монополій регулюється низкою нормативно-правових актів, зокрема Законом України «Про природні монополії», метою якого є забезпечення ефективності функціонування ринків в умовах природної монополії, що ґрунтується на збалансуванні інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх послуг [8].

Відбувається збільшення вартості енергоресурсів, що може стати причиною зростання цін на електроенергію для населення та підприємств. Крім того, реформування ринку електроенергії потребує значних зусиль та часу, щоб досягти своєї мети [9].

Відкриття переговорів про вступ до ЄС знаменує собою новий етап реформ

в енергетичному секторі України. На основі звіту Європейської комісії можна окреслити основні напрями, які визначають перспективи євроінтеграції України [2]. Реформи є одночасно засобом євроінтеграції та виходом на новий рівень якості роботи української енергетики.

Українська економіка знаходиться у фазі де стабілізаційного розвитку. Цьому передували спочатку гібридна війна 2014 року, яка викликала деструктивні зміни в економіці країни, порушила макроекономічний баланс держави, потім пандемія COVID-19, яка продемонструвала неготовність бізнесу швидко та оперативно реагувати на зміну ринкового середовища, діяльність державних та місцевих інституцій, органів влади та банківського сектору [10].

Реформування енергетичної галузі є складовою частиною загальнодержавних зобов'язань України в рамках інтеграції в Європейську спільноту, виконання яких, в залежності від цілеспрямованої політики держави, може стати поштовхом розвитку галузі, створюючи нові ринки збуту енергетичних ресурсів або привести до енергетичної залежності [6].

З 2014 року й до теперішнього часу в Україні спостерігається тенденція до систематичних змін у ціновій політиці на тарифи в енергетичному секторі економіки (рис. 3, 4).

За останні 9 років ціна за 1 кВт електроенергії зросла з 0,31 грн. до 2,44 грн. (або у 8,5 разів). До ключових факторів впливу на формування високих тарифів слід віднести геополітичні події та зміни на світовому енергетичному ринку.

У вищезгаданий період вартість електроенергії для населення зростала через ряд обставин.

По-перше, тарифи були введені, враховуючи вартість виробництва електроенергії, інфляційний тиск та зміни у вартості первинних енергетичних ресурсів. По-друге, урядові рішення щодо субсидій та пільг для населення впливали на кінцеву вартість електроенергії, стимулюючи або стримуючи її зростання.

Рис. 3. Динаміка зміни тарифів на електроенергію для населення у період 2014-2024 рр. [13]

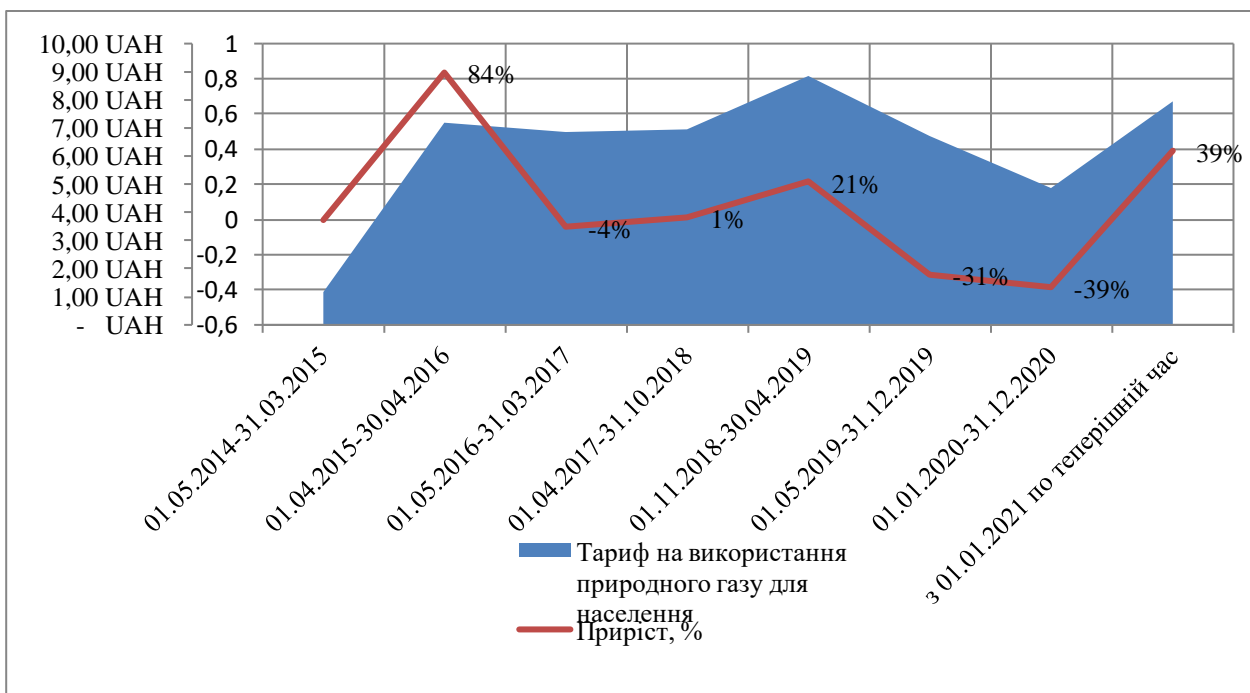

Рис. 4. Динаміка зміни тарифів на природний газ для населення у період 2014-2024 рр. [12]

По-третє, екологічні нормативи та стандарти спонукали до впровадження

більш дорогих, але екологічно чистих технологій в енергетичному виробництві, що, у свою чергу, призводило до збільшення витрат на виробництво електроенергії та, відповідно, до підвищення тарифів.

Таким чином, період з 2014 по 2023 рік в Україні визначався динамічними змінами у факторах тарифоутворення, включаючи вартість виробництва, геополітичні умови, регулюючі механізми та вплив екологічних вимог, які призвели до систематичного зростання цін на електроенергію для населення.

У період з 2014 по 2024 ціна за 1 м³ природного газу зросла з 1,18 грн. до 7,96 грн. (або у 6,75 разів). Загальна тенденція зміни тарифів на природний газ у згаданий період відображає складні процеси адаптації енергетичного сектору до змін у внутрішній та зовнішній ситуації, а також стрімкий розвиток енергетичних технологій та енергоефективних рішень.

На період з 2014 по 2024 роки в Україні спостерігалася динамічна та різнопланова тенденція зміни тарифів на природний газ, яка була обумовлена комплексом факторів економічного, політичного та соціального характеру.

Період з 2014 по 2019 рр. характеризувався значними змінами в енергетичному секторі України, зокрема, суттєвим підвищенням тарифів на газ у зв'язку зі складними економічними умовами та необхідністю забезпечення енергетичної безпеки країни. З 2019 року почали діяти механізми децентралізації тарифоутворення, що призвело до більшої гнучкості встановлення тарифів на газ на рівні регіонів та споживачів.

Протягом останніх років спостерігалася тенденція до поступового підвищення тарифів на природний газ, що було обумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, зокрема, змінами на міжнародних ринках енергоресурсів, розвитком інфраструктури та виробництва, а також змінами у внутрішній енергетичній політиці. При цьому, велика увага приділялася забезпеченню соціальної справедливості через розробку механізмів компенсації для вразливих верств населення та підприємств.

Тарифоутворення в енергетичному секторі визначається як ключовий інструмент для забезпечення стабільності економіки та сприяння її розвитку. Прозора та ефективна система тарифоутворення є важливим фактором для залучення інвестицій, стимулювання конкурентоспроможності та забезпечення енергетичної безпеки країни.

На сьогодні питання відновлення енергетичної галузі для України є одними з найбільш актуальних і важливих. У зв'язку з тривалими бойовими діями та обмеженістю ресурсів, виникає необхідність пошуку ефективних альтернатив, які забезпечать енергетичну безпеку країни та задовольнять потреби як промислового, так і споживчого секторів. Важливо розглянути можливості збільшення енергоефективності і зменшення енерговитрат. Це може бути досягнуто шляхом модернізації енергетичної інфраструктури, впровадження передових технологій та стимулювання енергозберігаючих практик в промисловості та побуті.

Далі, варто активно розвивати відновлювані джерела енергії, такі як сонячна, вітрова, гідроенергетика та біопаливо, що не лише сприятиме зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв, але й дозволить зменшити негативний вплив на довкілля та забезпечити сталий розвиток.

«Зелені» технології та енергоефективні інновації дозволять підвищити конкурентоспроможність української енергетики на міжнародному ринку, а також залучити інвестиції в цей сектор.

Висновки. Отже, в умовах постійних змін на енергетичному ринку України та необхідності забезпечення стабільності та ефективності функціонування енергетичного сектору, питання тарифоутворення стає однією з ключових складових економічної політики країни. Тарифи на електроенергію, тепло та газ визначають не лише економічний баланс у виробництві та споживанні енергоресурсів, але й мають значний вплив на соціально-економічний розвиток країни та побутові витрати населення.

Тарифоутворення в енергетичному секторі України є складним та багатограним процесом, який вимагає ретельного аналізу та врахування різноманітних факторів. Наявність ефективної тарифної політики є важливим елементом забезпечення стабільності та ефективності розвитку енергетичного сектору, а також забезпечення доступності та якості енергопостачання для різних сегментів суспільства.

Загалом, відновлення енергетичної галузі для України вимагає комплексного підходу, включаючи реалізацію енергоефективних заходів, розвиток відновлюваних джерел енергії, інноваційні технології та стратегічне планування енергетичної політики. Тільки такий підхід дозволить забезпечити стабільне та стале енергетичне майбутнє країни.

Використана література:

1. Prokhorova V. V., Yemelyanov O.Yu., Koleshchuk O.Ya., Antonenko N.S., Zaitseva A. S. Information support for management of energy-saving economic development of enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2023. (6).P. 175-183. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-6/175>.
2. Ukraine 2023 Report. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en (дата звернення 30.01.2024).
3. Борисяк О. Розбудова кліматичної політики на енергетичному ринку: передумови, виклики і переваги. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 22-32.
4. Гораль Л. Т., Гавриленко М. М., Войтків Т. І. Тарифоутворення для природних монополій в умовах цифровізації економіки. *Проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2019_4_6.
5. Климчук О., Яременко О. Світові процеси формування урядової політики в галузі енергозбереження: тенденції в Україні. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика* / За заг. ред. проф. В. В. Кононенка. Вінниця: ТОВ «Друк». 2022. С. 28-35.
6. Коваленко Д. В. Актуальність формування та реалізації комунікативної політики у сфері тарифоутворення. *Публічне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи* [Електронний ресурс] : матеріали XII наук. інтернетконф. за міжнар. участю для аспірантів та докторантів, 28 трав. 2021 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. С. 110-114.
7. Кузнєцова Г. О. Відновлювана енергетика як фактор ціноутворення на енергетичних ринках регіонів. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6.1-2. С. 52-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_6.

8. Про природні монополії : Закон України від 20.04.2000 р. № 1682-III : станом на 31 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text> (дата звернення: 30.01.2024).
9. Прохорова, В. Реформування енергетичного сектору України в контексті управління енергетичною безпекою. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. 15(30). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-15\(30\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-15(30)-03).
10. Прохорова, В., Крутова, А., Дяченко, К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2022. 14(28). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-14\(28\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-10).
11. Регулювання тарифів на ринку житлово-комунального господарства: проблеми, шляхи їх розв'язання. Міністерство юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4491 (дата звернення: 30.01.2024).
12. Тарифи на газ для населення у 2024 році. Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/gas/>.
13. Тарифи на електроенергію у 2024 році. Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/electric/>.

References:

1. Prokhorova V. V., Yemelyanov O.Yu., Koleshchuk O.Ya., Antonenko N.S., Zaitseva A. S. Information support for management of energy-saving economic development of enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2023. (6). P. 175-183. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-6/175>.
2. Ukraine 2023 Report. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en (data zvernennia 30.01.2024).
3. Borysiak O. Rozbudova klimatychnoi polityky na enerhetychnomu rynku: peredumovy, vyklyky i perevahy. *Ekonomichnyi analiz*. 2022. Tom 32. № 2. S. 22-32.
4. Horal L. T., Havrylenko M. M., Voitkiv T. I. Taryfotvorennia dlia pryrodnykh monopolii v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky. *Problemy ekonomiky*. 2019. № 4. S. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2019_4_6.
5. Klymchuk O., Yaremenko O. Svitovi protsesy formuvannia uriadovoi polityky v haluzi enerhozberezhennia: tendentsii v Ukraini. *Publichne upravlinnia i pravo: istoriia, teoriia, praktyka / Za zah. red. prof. V. V. Kononenka*. Vinnytsia: TOV «Druk». 2022. S. 28-35.
6. Kovalenko D. V. Aktualnist formuvannia ta realizatsii komunikatyvnoi polityky u sferi taryfotvorennia. *Publichne upravlinnia v Ukraini: istoriia derzhavotvorennia, vyklyky ta perspektyvy [Elektronnyi resurs] : materialy XII nauk. internetkonf. za mizhnar. uchastiu dlia aspirantiv ta doktorantiv, 28 trav. 2021 r.* – Odesa : ORIDU NADU, 2021. S. 110-114.
7. Kuznietsova H. O. Vidnovliuvana enerhetyka yak faktor tsinoutvorennia

na enerhetychnykh rynkakh rehioniv. Biznes-navihator. 2019. Vyp. 6.1-2. S. 52-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_6.

8. Pro pryrodni monopolii : Zakon Ukrainy vid 20.04.2000 r. № 1682-III : stanom na 31 berez. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text> (data zvernennia: 30.01.2024).

9. Prokhorova, V. Reformuvannia enerhetychnoho sektoru Ukrainy v konteksti upravlinnia enerhetychnoiu bezpekoiu. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Ekonomika. 2023. 15(30). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-15\(30\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-15(30)-03).

10. Prokhorova, V., Krutova, A., Diachenko, K. Ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy v umovakh destabilizatsiinoho rozvytku. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Ekonomika. 2022. 14(28). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-14\(28\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-10).

11. Rehuliuвання тарифів на ринку зhyтлово-комунального господарства: проблеми, shliakhy yikh rozviazannia. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4491 (data zvernennia: 30.01.2024).

12. Taryfy na haz dla naselennia u 2024 rotsi. Stavky, indeksy, taryfy. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/gas/>

13. Taryfy na elektroenerhiu u 2024 rotsi. Stavky, indeksy, taryfy. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/electric/>

Yuliia Us

PhD in Economics, Professor,
Professor of the Department of Economics and Management,
Ukrainian Engineering Pedagogic Academy, Kharkiv, Ukraine

Yaryna Yuhman

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics enterprises and investments,
National University "Lviv Polytechnic", Lviv, Ukraine

Tariff setting in the energy sector of the economy of Ukraine: methods and forms of management

Abstract. The article examines the issue of tariff formation in the energy sector of the Ukrainian economy. The relevance of this issue is due to the need to research and develop methods and forms of management of tariff formation in the energy sector of the economy of Ukraine, which are of great importance for the sustainable development of the country, ensuring energy security and competitiveness on the international market. The energy sector determines the economic stability and security of the country. Optimal tariff formation can ensure sustainable development of the energy sector, ensuring stable energy supply and reducing dependence on imports.

© Українська інженерно-педагогічна академія

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Ус Ю., Юхман Я.

Optimal tariff formation in energy requires transparency and fairness of its mechanisms, which will contribute to the development of a competitive market and attracting investments.

The purpose of the study is to reveal the main methods and forms of management of tariff formation in Ukraine, which includes an analysis of the dynamics of changes in electricity tariffs and the dynamics of changes in natural gas tariffs for the population in the period from 2014 to 2024. The significant increase in tariffs in the energy sector for the population of Ukraine is due to a number of key factors, in particular, geopolitical events and changes in the world energy market.

In this article, the main focus is on the fact that tariff formation in the energy sector of Ukraine is a key factor in the conditions of constant changes in the energy market and the need to ensure the stability and efficiency of this industry. Energy tariffs affect not only the economy, but also the socio-economic development of the country and the life of the population. To achieve stability and efficiency, it is necessary to develop integrated approaches covering energy efficiency, use of renewable energy sources, innovative technologies and strategic planning of energy policy. It is this approach that will ensure a stable and sustainable energy future of the country.

Key words: tariff formation, energy sector, energy, tariff, pricing, energy security